

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. Solutiones Fonsecae præcluduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quaest IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 777

mensurari ab illo, ac proinde nullo modo est mutua dependentia inter mensurabile, & mensuram, ut exemplis clarissimis patet; scientia enim, & potentia quatenus mensurabiles sunt, specificantur, dependent, & mensurantur ab obiectis, quia dicunt ordinem transcendentalem ad illa; obiecta autem nullo modo specificantur à scientia, quia omnino absolvuntur à tali ordine transcendentali; aliàs si dependerent obiecta à scientijs, & potentijs, idem esset prius, & posterius respectu eiusdem, imò obiecta de primo ad ultimum dependerent à se ipsis, quia quod est causa causæ, est causa causati: sed obiecta sunt causæ specificativæ respectu scientiarum, & potentialium; atqui per vos scientiæ, & potentia sunt etiam causæ ipsorum obiectorum: ergo de primo ad ultimum ipsa obiecta sunt causæ sui, quod est impossibile omnino, unde pro certissimo habendum est, licet scientiæ, & potentia specificentur, dependant, & mensurentur ab obiectis, obiecta autem minime dependere, nec specificari à scientijs, & potentijs.

¹⁹⁰ Ergo mensura nullam dicit relationem ad mensurabile, neque villo modo refertur ad mensurabile, aut respicit illud, sive per relationem in se existentem, sive per relationem, quæ existit in ipso mensurabili: consequentia patet manifeste, quia id quod est incapax rationis fundandi relationem, est etiam incapax relationis, quæ essentialiter petit talem rationem fundandi, quia ratio fundandi est requisitum essentialiale, omnino necessarium ad relationem, sine qua nullo modo potest resultare illa, ideo enim Angelus non est capax filiationis naturalis ad hominem, quia est incapax generationis passivæ respectu eiusdem, & arbor est incapax paternitatis ad hominem, quia impossibile est, quod arbor generet hominem propria generatione, quia talis generatio activa, & passiva sunt rationes fundandi relationes paternitatis, & filiationis; sed mensura est incapax, ut dependeat, specificetur, & mensuretur à mensurabili, sive per eandem dependentiam, & specificationem, per quam ipsum mensurabile dependet, & specificatur à mensura, sive per diversam: ergo mensura incapax est, ut referatur, & respiciatur mensurabile, sive per eandem relationem, per quam mensurabile refertur ad mensuram, sive per distinctam: ergo mensura non terminat relationem scientiæ per relationem, siquidem nullam habet neque per ullam refertur ad scientiam: ergo terminat relationem scientiæ per absolutum.

¹⁹¹ Deinde videtur P. Suarez, nam, & si demus, scibile referri realiter ad scientiam per relationem in ipsa scientia existentem, nihilominus verum est, quod Aristoteles dixit, vnum ex his extremis non referri ad aliud, nisi quia aliud refertur ad ipsum; ergo prius secundum rationem necesse est, intelligere relationem scientiæ terminari ad scibile, quam vicissim scibile referri ad scientiam, cum illud prius sit veluti causa, seu fundamentum huius posterioris: ergo ratio terminandi ex parte scibilis non potest esse illa relatio, qua refertur ad scientiam. Præterea licet terminare actum, ut supra dicebamus, sit denominatio extrinseca, tamen aptitudo terminandi relationem prædicamentalem, non potest esse denominatio extrinseca ab opposito relativo, quia ratio terminandi supponitur in re ante omnem denominationem ab alio extrinseco, nam in ipsa

met denominatione extrinseca includitur actualis terminatio: ergo aptitudo supponitur ad talem denominationem, maxime quando terminus esse debet res realis, & realiter existens; quo circa intelligi nullo modo potest, quod vnum extremum constituatur proxime aptum ad terminandam relationem alterius per ipsammet relationem realem, quæ est in altero extremo, cum omnis relatio prædicamentalis confurgat, præsuppositis fundamento, & termino, non quidem actu terminante: sed apto ad terminandum, nam ut actu terminans non supponitur, sed constituitur ex alterius habitudine ad ipsum.

SUBSECTIO III.

Solutiones Fonseca præcluduntur.

Responder P. Fonseca dicendo, quod quamvis in termino, v. g. in scientia, vel creatore non respondeat nisi relatio rationis, nihilominus relationem scientiæ, aut creaturæ non terminari formaliter, nisi ad suum correlativum ut sic, ac proinde relationem rationis esse rationem terminandi realem.

¹⁹² Sed contra, quia sequeretur quod illa relatio creaturæ, quæ realis est, dependeret à fictione intellectus in suo esse, imò non posset habere esse, nisi dependeret à fictione rationis, quia relatio non potest habere esse, nisi dependeret à termino, sed terminus cum sit ens rationis, non potest habere esse, nisi dependeret à fictione rationis: ergo de primo ad ultimum relatio illa non potest habere esse, nisi dependeret, ut dixi, à fictione rationis: ergo fictio est causa illius relationis creaturæ secundum illud evidens axioma, quod est causa causæ, est causa causati: atqui fictio rationis est causa termini, & terminus est causa relationis: ergo fictio rationis est causa relationis rationis, ex quo evidenter sequitur relationem creaturæ non esse realem: sed rationis, unde erit rationis & non rationis; erit ens rationis, quia habet esse, sicut quodcumque ens rationis, scilicet essentialiter dependens à fictione rationis: sed hæc relatio, ut probavimus, est ita dependens: ergo est rationis, & non ens rationis, quia ab adversarijs dicitur relatio realis: deinde erit realis, ut ipsi supponunt, & non realis, quia ut probavimus est ens rationis, & ens rationis minime est reale.

Vergetur, ens reale est ante omnem fictionem, & operationem intellectus, & ens rationis est post fictionem illius; sed relatio creaturæ est post ens rationis, & post fictionem rationis: ergo relatio creaturæ non est realis, sed rationis; minor hæc sic probatur, quia posito fundamento, & termino, resultat relatio, ita ut positio fundamenti, & termini sint quasi causæ relationis; unde tam fundamentum, quam terminus sunt priora relatione ex ipsorum positione resultante, & illa est posterior naturali termino, & fundamento: sed terminus illius relationis per vos est relatio rationis, ac proinde fictio intellectus: ergo talis relatio est posterior ente rationis, & fictione illius: ergo est ens rationis; sed non est, nisi relatio realis: ergo non est posterior ente rationis necessario: ergo terminus illius non est ens rationis, nec fictio intellectus, sed realis.

Secundo

194 Secundo principaliter sic probatur, quia omnia constitutiva essentialia entis realis, debent esse realia; sed terminus est constitutum essentialis extrinsecum relationis creaturæ: ergo terminus illius debet esse realis, & non rationis. Maior est evidens, quia eo modo est effectus, & principium, sicut est causa, & principium illius, & ideo ens rationis non potest esse causa efficiens, nec materialis, nec formalis entis realis; sed terminus est vera, & propria causa specificativa relationis: ergo ens rationis non potest esse terminus relationis realis creaturæ; ratio autem à priori est, quia omnis causa eo modo quo fuerit causa, tribuit esse effectui, unde si effectus est realis, propria illius causa debet tribuere illi esse reale, sive causa sit intrinseca, sive extrinseca; omnis enim causa quomodocunque sit, causat effectum: sed causare effectum, est dare esse effectui: ergo omnis causa sive sit extrinseca, sive intrinseca dat esse effectui; sed ens rationis nullo modo potest dare esse reale effectui reali: ergo ens rationis nullo modo potest esse causa entis realis, neque extrinseca, neque intrinseca. Minor illa sic probatur, quia omne specificativum essentialis alicuius est constitutum essentialis extrinsecum specificati; sed terminus formalis relationis est specificativus essentialis illius: ergo est constitutum essentialis eiusdem.

Vergetur principaliter, quia omnis relatio opponitur realiter suo termino: sed relatio creaturæ non opponitur realiter enti rationis: ergo relatio creaturæ non habet pro termino formali ens rationis. Maior est certa, quia quatuor sunt genera oppositionum realium, in quas est oppositio relationis cum suo termino: ergo relatio opponitur &c. Ideo enim inter paternitatem divinam, & filiationem datur oppositio realis, quia paternitas terminatur ad filiationem realiter; minor est clara, quia oppositio dependet essentialiter, & necessario ab utroque extremo, ita ut si utrumque extremum non sit reale, non possit oppositio esse realis; reale enim comparatum cum ente rationis est bonum, & ens rationis comparatum cum ente reali est malum, id est imperfectum; sed bonum ex integra causa, malum autem ex quocunque defectu: ergo si utrumque extremum, quod est integra causa oppositionis non fuerit reale, oppositio inter illa non erit realis; contra vero, si quodcunque extremum fuerit ens rationis, tota oppositio erit rationis, ut patet ex axioma proposito: sed terminus per vos relationis est ens rationis: ergo oppositio inter illam relationem, & terminum non erit realis, ac proinde nec ipsa relatio erit realis in esse relationis, quia ipsa in esse relationis est oppositio ad terminum.

Confirmatur secundo inter albedinem realem Petri, & inter albedinem fictam per intellectum in chimæra nulla datur relatio realis similitudinis; unde falso assereret aliquis, si diceret, absolute, ac simpliciter, Petrum albū esse realiter similem chimære albæ; sed non est alia ratio, nisi quia albedo chimære, quæ deberet esse terminus relationis realis similitudinis Petri est ens rationis fictum, sicut ipsa chimæra: ergo non potest dari relatio realis ad ens rationis, tanquam terminum formalem.

195 Amplius vergetur, quia licet animal, & Petrus sint verè à parte rei realiter, nihilominus non potest dari relatio superioritatis in animali ad Petrum, quia inferioritas Petri, quæ deberet esse ter-

minus talis relationis est inferioritas rationis ficta per intellectum: nam si Petrus vere, & realiter esset inferior respectu animalis ut sic, animal vere, & realiter diceret relationem superioritatis ad Petrum: ergo pro certo habendū est (etiam si possit dari relatio transcendentalis realis ad ens rationis, ut relatio scientiæ ad obiectum, de quo maxime controversatur apud Doctores) nullo modo posse dari relationem actualem formalem prædicamentalem ad ens rationis, tanquam ad terminum formalem illius, quia terminus relationis prædicamentalis realis actu realiter existentis debet similiter actu realiter existere, quod nullo modo potest convenire enti rationis ficto per intellectum; sed relatio creaturæ est relatio realis, formalis, prædicamentalis: ergo nullo modo potest terminari formaliter ad relationem rationis fictam per intellectum.

Tertio probatur hæc veritas omnibus argumentis quibus supra in præcedentibus, & in præcedentibus metaphysicæ vti sumus ad demonstrandum, nullum ens reale posse terminari ad ens rationis.

Quarto principaliter sic argumentor, quia relatio realis non existit, nisi existentibus fundamento, & termino: sed relatio creaturæ existit, & revera terminatur ad Deum nulla existente in Deo relatione rationis, non solum quia relatio rationis nunquam vere existit, sed etiam quia eo modo, quo esse potest nimirum obiective in intellectu, non est, nec esse illam actu esse, id est considerari ut relatio creaturæ terminetur ad Creatorem, nam etiam si nullus intellectus talem relationem fingat, aut consideret, nihilominus relatio creaturæ vere terminabitur ad Deum.

Dices, in intellectu saltem divino necessario debere existere talem relationem sive ipse illam immediate efficiat, sive cognoscat, ut factibilem suo modo ab intellectu humano.

Sed contra, quia licet hoc verum sit, impertinens maxime est ad rem, de qua agimus, quia licet id sit necessarium ex infinita scientia Dei, tamen per se, ac formaliter id non postulat relatio creaturæ, quia non respicit Deum, ut speculantem relationem rationis (ut ita loquar) sed potius ut influentem esse in ipsam; unde si hoc habeat, sine dubio sufficeret ut talis relatio terminetur ad ipsam, relatio autem rationis ut scita ab intellectu divino, est impertinens.

SUBSECTIO IV.

Aliæ solutiones refutantur.

197 Respondent alij, hoc argumentum convincere de relatione rationis, ut actu existente suo modo, nihilominus tamen ipsam relationem rationis, quatenus est in proxima potentia talis termini esse rationem terminandi relationem realem alterius extremi.

Sed hoc etiam nullius momenti est, ut docet eximius noster Doctor, qui sic ait, interrogo enim, quid intelligant per relationem rationis in potentia proxima? aut enim intelligunt ipsam fundamentum reale, quod præbet occasionem intellectui, ut per modum relativi illud concipiat, quod non tam est verum fundamentum relationis, quam proxima causa, vel occasio inducens humanum intellectum ad talem modum concipiendi;